

Dveře pokory

„Pojďte ke mně, neboť jsem
tichý a pokorný srdcem.“ Bůh
se stal malým, abychom mohli
být doopravdy velcí, pokorou
srdce.

29.05.2019

Na průčelí chrámu Narození Páně v
Betlémě se ještě dnes dají rozeznat
stopy po původním vchodu, který byl
časem zmenšen na nízké vstupní
dveře zvící sotva sto padesát
centimetrů. Bylo tomu tak proto, aby
se zabránilo vstupu na koni a
ochránilo svaté místo. Zmenšené

rozměry těchto dveří se mlčky
obracejí i na dnešního návštěvníka.
Naznačují mu, že „se musí sklonit, jít
duchovně takříkajíc pěšky, aby mohl
vstoupit skrze portál víry a setkat se
s Bohem, který je jiný než naše
předsudky a naše mínění. Bůh se
skrývá v poníženosti dítěte, které se
právě narodilo“. ¹ _

Jsme děti Boží

Papež František nám ve své druhé
encyklice připomíná jeden z
hlavních důvodů pokory. Jde o
prostou a velkou pravdu, na niž
můžeme ve shonu našeho
každodenního života příliš snadno
zapomenout, a sice že „nejsme Bůh“.
² _ Skutečnost, že jsme jen tvorové a že
jsme svou existenci dostali od Boha,
je opravdu tou nejhlubší pravdou
našeho života. Když tuto základní
pravdu přijmeme, dovolíme
nadpřirozené milosti, aby nás
proměnila. Tehdy můžeme poznat

skutečnost takovou, jaká je,
zdokonalit ji a nabídnout Bohu.
Láska ke světu, kterou nám předal
sv. Josemaría, nás vede k tomu,
abychom tam, kde se nacházíme,
chtěli v rámci svých možností zlepšit
to, co milujeme. Středobodem tohoto
nesmírně velkého úkolu je pokora,
„která nám pomáhá poznat nejen
naši vlastní ubohost, ale i naši
velikost“. ³ Ubohost, kterou tak často
zakoušíme, a velikost, protože jsme
se křtem stali Božími dcerami a syny
v Kristu.

Pokora je „ctnost svatých a lidí
plných Boha, v nichž čím více
narůstá důležitost, tím více roste také
vědomí, že nejsou nic a že nemohou
učinit nic bez Boží milosti (srov. Jan
15,8)“. ⁴ Takové jsou malé děti a
takoví jsme před Bohem. Je proto
třeba vrátit se k tomu podstatnému:
Bůh mě miluje. Když člověk ví, že ho
Bůh miluje – Láskou, kterou objevuje

v lásce přijímané od druhých –, pak může mít rád všechny lidi.

Pokora vůči ostatním

Pokora nás vede k tomu, abychom přijímali skutečnost takovou, jaká je, především lidi, kteří jsou nám blíže, protože nás s nimi pojí rodinné vazby, pouto víry nebo život sám. „Dokud tedy ještě máme čas, prokazujme dobro všem, ale zvláště těm, kdo vírou patří s námi do stejné rodiny“ (Gal 6,10). Apoštol nás učí, abychom nepolevovali v prokazování uspořádané bratrské lásky. Na ty, kterým se jako nám dostalo daru křtu, se máme dívat jako na své bratry a sestry, jako na děti stejného Otce veškerého dobra a milosrdenství. „Pokora nás povede jako za ruku k co nejlepšímu jednání k bližním: to je všechny chápat, umět žít v míru se všemi lidmi, všem odpouštět, nevytvářet žádné hranice

ani přehradu, jednat – vždy! – jako nástroj jednoty s bližními“. ⁵

Pokorný člověk má zvláštní cit pro Boží dary jak ve svém vlastním životě, tak v životě druhých. Chápe, že každý člověk je Božím darem, a proto každého přijímá bez srovnávání a rivality. V Božích očích je každý jedinečný a je přínosem v něčem, co ostatní nemají. Pokora vede člověka k tomu, aby se radoval z radosti druhých, z toho, že existují a mají svou hodnotu. Pokorný člověk se učí být jako ostatní, být mezi ostatními. Primární úlohu zde plní rodina, protože v rodině se dítě učí navazovat vztahy, mluvit a naslouchat. Uprostřed svých sourozenců není vždy středem pozornosti, učí se děkovat a postupně přichází na to, co věci stojí. Když časem samo dosáhne úspěchu, přijde na to, kolik věcí bylo možných díky obětavosti jeho rodiny a přátel, lidí, kteří se o něj starali, živili ho a

vytvořili mu domov. Pokora roste s vděčností a s odpuštěním: odpouštět, prosit o odpuštění, přijímat odpuštění. Kdo jsem já, aby mi ostatní říkali: „Promiň“? Pokora člověka, který prosí o odpuštění – je-li to navíc někdo, kdo představuje autoritu –, je přitažlivá a nakažlivá. Stejně tak tomu je i mezi manželi, mezi rodiči a dětmi, mezi nadřízenými a spolupracovníky.

Aniž by proto byl pošetilý, má být křesťan vstřícný vůči svým bližním, protože na každém člověku záleží, každý člověk je důležitý. Každý způsob myšlení, ať už spekulativní, nebo emotivní, může být příkladem hodným následování. Vědomí důstojnosti druhých chrání před pádem do „lhostejnosti, která ubíjí“. ⁶ Křesťan má být zaměřen na ostatní a otevírat se jim, aniž by si dělal přílišné starosti s tím, jestli se mu vysmějí nebo ho budou mít za blázna. Některým lidem se nedaří

předávat světlo a teplo, protože jsou příliš nesmělí. Snad z přehnaného strachu o vlastní pověst či image, pod nímž se může skrývat pýcha a komplikovanost, myslí příliš na sebe a na to, co řeknou ostatní.

Zaměřování pozornosti na sebe, opakování přesprávných specifických a výjimečných přání, zveličování víceméně běžných zdravotních problémů nebo naopak přehnané zatajování nemoci, o které by ostatní měli vědět, aby nám mohli nabídnout pomoc a modlitbu, to vše může být znamením, že potřebujeme očistění. „Pravého ducha umrtvení budeš mít jen tehdy, když pochopíš, že se máš stát všem vším, abys zachránil aspoň některé (1Kor 9,22).“

7

Zaměřovat se na to dobré a žít s druhými v míru

„Hráli jsme vám, a vy jste netancovali, naříkali jsme, a vy jste

neplakali“ (Mt 11,17). Pán si pomáhá lidovou písní nebo pravděpodobně hrou pro to, aby ukázal, jak ho někteří z jeho současníků nedokázali poznat. Jsme voláni, abychom Krista objevovali ve všech událostech a lidech. Musíme při tom však respektovat Boží způsob jednání: Bůh tvoří, osvobozuje, zachraňuje, odpouští, volá... „Nemůžeme riskovat, že se budeme protivit plné svobodě lásky, s níž Bůh vstupuje do života každého člověka.“⁸

Otevřít se druhým znamená přizpůsobit se jim. Například při týmových sportech, hrajeme-li s lidmi, kteří mají horší techniku než my, nebo při odpočinku, kdy upřednostníme zájmy druhých, aby mohli odpočívat tak, jak se jim líbí. Pokorný člověk se snaží být v soužití s druhými lidmi pozitivní. Pyšný člověk má naopak sklon příliš zdůrazňovat to negativní. Pokora umožňuje vidět lidi v rodině, v práci

a ve společnosti ve světle jejich
ctností. Kdo má naopak sklon mluvit
často o věcech, které ho
„znervózňují“ nebo rozčilují, ten
postrádá rozhled, shovívavost a
otevřenost mysli a srdce. Takový
člověk se možná potřebuje naučit mít
druhé rád i s jejich chybami. Spustí
se tím výchovné působení lásky,
které pomalu uvede v pohyb
nezadržitelnou dynamiku: člověk se
začne zmenšovat, aby ostatní mohli
růst. Tak tomu bylo s Janem
Křtitelem, předchůdcem Krista: „On
musí růst, já však se menšit“ (Jan
3,30). A Slovo se stalo ještě menším:
„Církevní otcové ve svých řeckých a
latinských překladech Starého
zákona našli slovo proroka Izajáše,
které citoval také Pavel, aby ukázal,
jak byly nové Boží cesty již
předpovězeny Starým zákonem.
Čteme tam: „Pán dokonale a rychle
provede na zemi to, co řekl“ (Iz 10,23;
Řím 9,28). „Logos, věčné Slovo se
stalo maličkým – tak malým, aby se

vešlo do jeslí. Stalo se dítětem, aby se Slovo stalo pro nás pochopitelným.“⁹ _

Ježíš Kristus se učinil dostupným všem. Uměl se svými učedníky – se svatými, anebo od Boha odpadlými ženami, s farizeji, s Pilátem – rozmlouvat. Pomáhal si přitom podobenstvími a přizpůsoboval se jejich úrovni. Když např. řešil otázku odvádění daní císaři, neváhal jednat s Petrem jako se sobě rovným (srov. Mt 17, 27).¹⁰ _ Abychom mohli vyjít vstříc druhým, musíme se naučit oprostit od vlastního způsobu života a pohledu na svět, vypěstovat v sobě schopnost přizpůsobovat se druhým a nenechat se ovládat vlastními utkvělými představami a zlozvyky; schopnost objevit v každém člověku to, co je na něm milé, onu jiskru božské lásky; schopnost být jako ostatní, přijmout rodinné nebo národní zvyky a žít podle liturgického roku, který udává tempo našeho života Božích dětí. Pokorný

člověk je pozorný a všímavý k potřebám druhých. Tento postoj je základem dobré výchovy a projevuje se v mnoha detailech, například v tom, že pokud se nejedná o naléhavý případ, nepřerušíme rozhovor, společné jídlo, a už vůbec ne modlitbu, když nám zazvoní telefon. Láska se rodí v úrodné půdě – *humusu* – pokory. „Láska je shovívavá, láska je dobrosrdečná, nezávidí, láska se nevychloubá“(1Kor 13,4).

Pokora v práci

Ve své encyklice *Laudato si* papež poukazuje na to, že v podtextu každé práce se nachází „idea vztahu, který člověk může nebo má navázat“¹¹s okolím. Práce nabízí nemálo příležitostí k růstu v pokoře.

Chová-li se např. vedoucí příliš autoritativně, můžeme se ho snažit omluvit, myslet na to, že na něm leží velká odpovědnost nebo jednoduše

špatně spal. Udělá-li některý kolega chybu, je dobré ho na ni taktně upozornit. Brát úspěchy druhých s nelibostí může poukazovat nejen na nedostatek pokory, ale také víry: „Všecko je vaše. Vy však patříte Kristu a Kristus Bohu“ (1Kor 3,22–23). Pokornému člověku není nic cizí. Snaží-li se například zlepšit svou profesionální formaci, dělá to nejen z přirozeného zájmu o svůj obor, ale i proto, aby mohl sloužit druhým. Žádá to po něm napravovat úmysl, dívat se na věci z nadpřirozeného hlediska, nedat se strhnout povrchním či mravně zkaženým prostředím, aniž by se přitom na druhé díval spatra. Pokornému člověku se přičí perfekcionismus, zná hranice svých sil a uvědomuje si, že jeho práci mohou jiní vylepšit, umí napravovat své chyby a omluvit se. Má-li vedoucí úlohu, je uznáván ne pro svou moc vyplývající z postavení, ale proto, že má autoritu.

Bůh nás povolal k bytí z nezištné lásky, ale nám se někdy zdá, že svou existenci musíme nějak ospravedlnit. Touha odlišovat se, dělat věci jinak, poutat pozornost, přehnaná potřeba cítit se užitečný a vynikat dokonce i ve službě může být příznakem nemoci duše a výzvou k tomu, aby člověk vyhledal pomoc a věrně odpovídal na milost. „S pohledem nevnímavým k dobru a vnímavým pro to, co lichotí vlastnímu já, vlašná vůle hromadí v duši shnilé nánosy egoismu a pýchy (...). Povrchní nebo na sebe zaměřenou konverzací (...), oním *non cogitare nisi de se*, jež se na venek projevuje v *non loqui nisi de se* (...), se ochlazuje láska a vytrácí apoštolský zápal.“¹² Myslet pouze na sebe, mluvit pouze o sobě... Pokorný člověk nerad stáčí hovor na sebe, na své zkušenosti, na to, co dělá, netouží přehnaně po uznání svých zásluh. Pamatuje na Boží milosrdenství a svěřuje svůj život Boží prozřetelnosti. Hovoří-li o tom, co

dělá, činí tak proto, aby i ten druhý mohl rozvinout svůj životní příběh. Jeho skromné svědectví o osobním setkání s Kristem tak může druhému pomoci objevit, že i jeho Ježíš miluje, odpouští mu a zbožšťuje ho. Z toho pochází velká radost: „Jsem milován, tedy existuji.“ ¹³ —

Určité chvíle jsou pro obnovení snahy o pokoru zvláště vhodné, například tehdy, když je člověk povýšen ve funkci nebo se začne věnovat veřejné činnosti. Tehdy je čas učinit rozhodnutí odrážející křesťanský styl práce: Přijmout novou pozici jako Bohem poskytnutou příležitost k větší službě, odmítnout jakékoli zbytečné osobní výhody, zaměřit se na ty nejslabší a nepodlehnout pokušení zapomenout na ně kvůli lidem, ke kterým člověk dříve neměl přístup. Člověk se také může stát příkladem v odpoutanosti od zisku a poct náležejících k nové pozici či práci,

může odmítat chválu, kterou jako rozhodující činitel dostává, a být naopak otevřený vůči skrytější kritice, na které je vždy něco pravdivého. Takových podobných projevů jednoduchosti v práci existuje mnoho: Zasmát se sám sobě, když se přistihneme, že pátráme po tom, jestli jsme se někde objevili na fotce nebo nás někde ocitovali, překonat pokušení do všeho zasahovat nebo zveličovat problém, k jehož řešení jsme nebyli přizváni, jako by snad ostatní měli povinnost se s námi radit.

Učit se zříkat vlastního mínění

Při pracovních i rodinných setkáních může někdy docházet k výměně protichůdných názorů. Patříme k těm, kdo chtějí, aby se ostatní podřizovali jejich způsobu myšlení? Co by mělo být, co by se mělo udělat... Přehnaný sklon trvat na svém názoru může naznačovat

strnulost myšlení. Umět ustoupit není něco, co by se dělo automaticky, ale v každém případě to často dokazuje schopnost správně odhadnout situaci. Dokázat využít příležitost zřici se vlastního mínění je něco, co je v Božích očích velmi milé.

¹⁴ — Benedikt XVI. jednou stručně a výstižně poznamenal, že k smutnému obratu na sklonku Tertuliánova života došlo proto, že „když člověk vidí pouze velikost vlastních myšlenek, pak přesně tuto velikost nakonec ztratí.“ ¹⁵ —

Někdy musíme poslouchat mladší lidi, kteří mají méně zkušeností, ale jsou rozumově a citově nadanější, nebo zastávají funkce, při nichž jim pomáhá Boží milost. Nikdo rozhodně není rád za hlupáka nebo necitu, ale trápí-li se někdo tím, co si o něm druzí myslí, pak mu chybí pokora. Život Ježíše, Syna Božího, je nekonečný zdroj ponaučení pro každého křesťana zastávajícího

nějakou zodpovědnou funkci, kterou svět považuje za důležitou. Přes provolávání slávy v Jeruzalémě nezapomněl Král králů na to, že jiní ho ukřižují a že je také trpícím služebníkem (srov. Jan 12,12–19).

Svatý Ludvík, francouzský král, radil svému synu, aby, stane-li se jednou králem, při královských poradách netrval urputně na svém názoru, aniž předem vyslechl ostatní: „Tví poradci by se ti mohli bát oponovat, a něco takového není záhodno si přát.“

¹⁶ — Je velmi prospěšné naučit se nevyjadřovat svůj názor bez uvážení, zvláště pokud za projednávanou věc neneseme hlavní odpovědnost, neznáme záležitost v celém kontextu a nemáme navíc milost stavu a informace, kterými disponuje ten, kdo rozhoduje. Stejně důležitá jako rozvaha a uvážlivost je i ochota zřít se šlechetně a velkomyslně vlastního mínění, postupovat opatrně, vyslechnout poradce a změnit v

případě potřeby názor. Na tom je vidět, jak pokora a zdravý rozum činí člověka zralejším a účinnějším. Opatrnost v úsudku je posilována týmovou prací. Pracovat v týmu, spojit síly, přemýšlet a dospět k společnému rozhodnutí je také uplatňováním pokory a rozumu.

Pokora neužitečného služebníka

V pastoračních iniciativách, ve farnostech, v dobročinných organizacích, v projektech na pomoc přistěhovalcům často neexistují jednotná řešení problémů a je více způsobů, jak k nim přistupovat. Pokorný člověk vyjádří svůj názor, zeptá se na věci, když mu nejsou jasné, a dokáže přijmout i pokyny, které se od jeho názoru liší. Projevuje tím důvěru v to, že Boží milost pomáhá tomu, kdo svou funkci zastává čestně a opírá se při tom o pomoc odborníků.

Málokdo ví, že katolická církev podporuje s úžasnou kolektivní pokorou nejvíce iniciativ na pomoc chudým a nemocným na celém světě. Právě v Božím lidu, v němž se to lidské směřuje s božským, je pokora obzvláště potřebná. Jak krásné je být obálkou, která se odhodí, když se z ní vyndá dopis, nebo jehlou, která zanechá v látce nit a když svůj úkol splní, zmizí! Pán nás zve, abychom říkali: „Jsme služebníci neužiteční. Udělali jsme, co jsme byli povinni udělat“ (Lk 17,10). Podobně pokorný má být kněz, aby se „naučil nebýt v módě“, ¹⁷ nesnažil se být vždy u všeho a v první linii, aby téměř instinktivně odmítal potřebu být důležitý, s níž ruku v ruce kráčívá sklon považovat se za *majitele* duší. Pokorný věřící laik má mít zase kněze v úctě kvůli funkci, kterou zastává, nemá svého faráře ani kněze všeobecně kritizovat, ale pomáhat jim a modlit se za ně. Noemovi synové zakryli nahotu svého opilého

otce (srov. Gn 9,23). „Tak jako dobří Noemovi synové, zahal pláštěm lásky ubohosti, které vidíš u svého otce, kněze.“¹⁸ Svatý Tomáš More vztáhl tento příběh dokonce i na papeže, za nějž by se měl křesťanský lid modlit, a ne ho pronásledovat.¹⁹ —

Čas patří Bohu: víra a pokora

„Svědectví Písma je jednoznačné: péče Boží prozřetelnosti je konkrétní a bezprostřední; stará se o všechno od nejmenších věcí až po největší světové a dějinné události. Posvátné knihy zdůrazňují naprostou Boží svrchovanost nad během událostí: „Bůh náš je na nebesích, učinil všechno, co chtěl“ (Ž 115,3); a o Kristu se říká: „Když on otevře, nikdo nemůže zavřít, a když on zavře, nikdo nemůže otevřít“ (Zj 3,7); člověk má v srdci mnoho plánů, „jen Hospodinův úradek se však uskuteční“ (Př 19,21).“²⁰ Výbornou pomůckou pro lepší orientaci je v

tomto směru duchovní vedení. Duch svatý jedná trpělivě a beze spěchu, protože obdržená rada si musí v duši najít cestu. Bůh očekává pokorné a pozorné naslouchání jeho hlasu.

Tehdy totiž může mít člověk užitek z kázání, jimž naslouchá nejen proto, aby se něco naučil, ale především proto, aby se zlepšil. Poznávat hlas Ducha svatého lze také tak, že si člověk během vzdělávacích přednášek nebo modlitby dělá poznámky, aby je pak později mohl probrat s někým, kdo dobře zná jeho duši.

Víra kráčí ruku v ruce s pokorou. Na naší pouti do nebeské vlasti se máme nechat vést Pánem, utíkat se k Němu o pomoc a naslouchat jeho Slovu.²¹

Klidná četba Starého a Nového zákona s pomocí teologicko-duchovních komentářů nám pomůže lépe porozumět tomu, co nám Bůh v každém okamžiku říká. Zve nás k obrácení: „Mé úmysly nejsou úmysly

vaše a vaše cesty nejsou cesty moje, praví Pán“ (Iz 55,8; srov. Řím 11,33). Víra v pokoře pokleká před Ježíšem Kristem přítomným v eucharistii a jako pastýři v Betlémě se klaní vtělenému Slovu. Sv. Terezie Benedikta od Kříže, Edith Steinová, nikdy nezapomněla na to, jak jednou spatřila ženu, která vešla do kostela s nákupní taškou a poklekla, aby se v tichu pomodlila.²² —

Pokora vede k prožívání přítomnosti nezávisle na tom, co přinese budoucnost. Křesťané jsou lidé, kteří „s láskou čekají na jeho příchod“ (2 Tim 4,8). Rozčilují-li nás nepříznivé okolnosti, potřebujeme růst ve víře a pokoře. „Když opravdu ztratíš sám sebe v Pánu, naučíš se být spokojen se vším, co přijde, a neztrácet vyrovnanost, jestliže tvé úkoly — přestože jsi do nich vložil všechno své úsilí a použil všech vhodných prostředků — nedopadly podle tvých představ. Dopadly přece tak, jak chtěl

Bůh.“²³ Tak se člověk vyhne přílišné nespokojenosti nebo sklonu držet v sobě pokořující vzpomínky. Boží dítě odpouští urážky a jde dál, aniž v sobě chová zášť.²⁴ Je třeba pohlédnout na Ježíše a uvědomit si: „Jak velký dluh v lásce mám já, kterému bylo odpuštěno ještě více“²⁵ Pokorný člověk říká spolu se sv. Pavlem: „Nedbám na to, co je za mnou, ale ženu se k tomu, co je přede mnou. Běžím k cíli za vítěznou nebeskou odměnou, ke které nás Bůh povolal skrze Krista Ježíše“ (Flp 3,13–14).

Dokonce i nemoc tak může být přijata jako poslání, kterým nás Bůh pověřuje. Součástí tohoto poslání je naučit se usnadňovat druhým péči a starost jako projev naší odevzdanosti do rukou Ježíše přítomného v našich bratřích. Musíme totiž na svém těle doplnit „to, co ještě zbývá vytrpět do plné míry Kristových útrap; má z toho prospěch jeho tělo, to je církev“ (Kol 1,24).

Uvědomíme-li si svou slabost, snáze přijmeme pomoc od druhých, budeme shovívavější a chápavější. Vždy lze např. předpokládat dobrý úmysl nebo brát ohled na obtížnou situaci, v níž se druhý člověk nachází. Neznamená to samozřejmě, že budeme přehlížet pravdu a nazývat „zlo dobrem a dobro zlem“ a vydávat „hořké za sladké a sladké za hořké“ (Iz 5,20). Nemá to však nic společného s podceňováním se, které je dnes poměrně běžné a je nezdravé, protože neodpovídá pravdě a brání člověku stanovovat si vysoké cíle. Není důvod ztrácet odvahu. Pokora nás učí, abychom přijímali věci tak, jak jsou, a byli pevně přesvědčeni o tom, že Pán nás chce vést cestami milosrdenství (srov. Žid 3,10; Ž 95,10), ale že také chce, abychom s odvahou snili: „Cítit se jako zadrátovaná hliněná nádoba je zdrojem neustále radosti, znamená to, že uznávám před Bohem svou nepatrnost, že jsem dítě, syn. A existuje snad větší radost

než ta, že se cítíme sice jako malí a slabí, ale víme, že jsme Boží děti?“²⁶

Otevřenost vůči Prozřetelnosti

Pokorný člověk je otevřený působení Prozřetelnosti. Nechce mít všechno ve svém životě pod kontrolou ani mít na všechno odpověď. Respektuje tajemství člověka a důvěřuje v Boha, i kdyby se budoucnost zdála nejistá. Nepokouší se proniknout do tajemství Božích plánů a do toho, co přesahuje jeho síly (srov. Sir 3,21), stačí mu milost Boží, protože „síla se tím zřejměji projeví ve slabosti“ (2 Kor 12,9). Tuto milost nalézá u Ježíše Krista, v spoluúčasti na jeho životě.

Ježíš po dojemném díkůčinění Bohu Otci zve své učedníky všech dob, aby se k němu přiblížili, *quia mitis sum et humilis corde* (Mt 11,29). Pán je pokorný a tichý srdcem, u něj nalezneme pochopení a pokoj. Přistupujeme ke Kristu v eucharistii, k jeho zraněnému a vzkříšenému

tělu. *In humilitate carnis assumptae*, modlíme se v 1. adventní prefaci – poprvé přichází v pokoře našeho těla. Dotýkáme se nepopsatelné Boží pokory. „Pokora Ježíšova: V Betlémě, v Nazaretě, na Kalvárii... Avšak ještě více pokory a ještě více sebeponížení je v nejsvětější hostii: více než v chlévě, více než v Nazaretě, více než na kříži.“²⁷ Panna Maria nám pomůže, abychom jejího Syna Ježíše přijali s takovou pokorou jako ona. *Salve radix, salve porta, ex qua mundo lux est orta:*²⁸ buď pozdraven, kořeni, bráno, z níž světu vzešlo světlo, které osvětluje svět ponořený do temnoty pýchy. Ježíš Kristus, Světlo ze světla,²⁹ nám zjevuje milosrdenství Boha Otce.

Guillaume Derville

1 Homilie Benedikta XVI. z Vánoční mše sv., 24–XII–2011.

2 František, enc. *Laudato si* (24–V–2015), 67.

3 Sv. Josemaría, *Boží přátelé* , 94.

4 Papež k římské kurii, 21–XII–2015.

5 Sv. Josemaría, *Boží přátelé* , č. 233.

6 František, Bula *Misericordiae Vultus* (11– IV–2015), 15.

7 Sv. Josemaría, *Jít s Kristem* , 9.

8 František, ap. list *Misericordia et misera* (30–XI–2016), 2.

9 Benedikt XVI., ap. exh. *Verbum Domini* , 12.

10 Srov. Guillaume de Saint-Thierry, Exposé sur le Cantique des Cantiques, 109, in: *Sources Chrétiennes* 82, 243.

11 František, *Laudato si*, 125.

12 Bl. Alvaro del Portillo, Carta pastoral, 9–1–1980, 31)cit. in: Álvaro del Portillo, *Orar. Como sal y como luz* , Barcelona: Planeta, 2013, 207).

13 František, *Misericordia et misera* , 16.

14 Srov. sv. Josemaría, *Cesta*, 177.

15 Benedikt XVI., Audience, 30–V–2007.

16 San Luis de Francia, Testamento espiritual a su hijo, futuro Felipe III, in: *Acta Sanctorum Augustii* 5 (1868), 546.

17 Sv. Josemaría, *Rozhovory*, 59.

18 *Cesta*, 75.

19 Srov., Santo Tomás Moro, Responsio ad Lutherum, in: *The Yale Edition of The Complete Works of St Thomas More* , sv. 5, s. 142 (CW5, 142/1-4).

20 Katechismus katolické církve, 303.

21 Srov. Sagrada Biblia, Traducción y notas de la Facultad de Teología de la

Universidad de Navarra, comentario al Salmo 95 (94).

22 Srov. Santa Teresa Benedicta de la Cruz (Edith Stein), *Aus dem Leben einer jüdischen Familie. Das Leben Edith Steins: Kindheit und Jugend*, 1965 (ed. completa 1985), s. 362.

23 Sv. Josemaría, *Brázda*, 860.

24 Srov. Javier Echevarría, Carta pastoral, 4-XI-2015, n. 21.

25 Sv. Josemaría, *Výheň*, 210.

26 *Boží přátelé*, 108.

27 *Cesta*, 533.

28 Hymnus *Ave Regina Caelorum*.

29 Srov. Římský misál, Krédo.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
dvere-pokory/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/dvere-pokory/) (05.08.2025)